

Рая Заимова

Институт за балканистика с Център по тракология, Българска академия на науките

rzaimova@balkanstudies.bg

ORCID ID: 0000-0001-8177-4099

Академичните публикации: начини на употреба

Raia Zaimova

Institute for Balkan Studies with Centre of Thracology, Bulgarian Academy of Sciences

Academic publications: modes of use

Abstract

The paper traces the authors' experiences of scholarly publishing in Bulgaria. Several lines are outlined that represent the editorial and publishing work especially in a journal with an interdisciplinary character in foreign languages. This proves to be a challenge for the authors and the international board. The text also presents observations on the quality of the articles offered and problems with authors wishing to grow in the academic hierarchy.

Keywords: scholarly publishing, periodicals, translations in foreign languages, academic hierarchy

Когато колегата Николай Аретов ме покани да взема участие в тази нетрадиционна рубрика, вече бях споделяла с него свои наблюдения. Опитът ми в редакционно-издателската дейност в академична среда датира от дълги години. Времената се меняха и продължават да се изменят. Като че ли не съм пропуснала някои по-важни събития или по-скоро изисквания, които най-напред академичното издателство налагаше. Впоследствие изникнаха редица други институции, като Министерство на образованието с неговите подразделения, академични или полуакадемични издателства, чужди рејтингови агенции и т.н.

По времето на соц-а сериозно рецензиране или цензура съществуваше. Трябваше всеки автор да се вписва в определени идейни рамки, особено за периодите от най-новата история. Всъщност за по-ранните периоди можеше да се „мине метър“, ако редколегията обърне внимание повече на същността на съответната разработена тема. Пък и през 1980-те години донякъде се усещаше умора от идеологеми. Разбира се, съществуваха публикации в областта на хуманитарните дисциплини, познати като самиздат. За разлика от днешния, тогавашният самиздат имаше други цели и задачи, отговарящи на променящото се общество.

С развитието на техниката и смяната на режима, специално в България, се отвори широк хоризонт за публикуване. Но знанията по чужди езици бяха проблем за голяма част от колегията. Дори и в наши дни, когато стане дума за превод на чужд език, се смята за възможен преводач всеки, който е посещавал езикови курсове или учил в университет. Тази позиция не спомага по никакъв начин на качествения превод и неговото разбиране, особено в научна област. Палитрата от интердисциплинарни теми, която се предлага специално в “*Études balkaniques*”¹, задължава редколегията да се съобразява с това. Последните версии на Google преводач, или подобни, способстват за неразбиране и подценяване на преводаческата дейност. Убедено мога да заявя, че този феномен среща свои привърженици навсякъде по света. Като че ли всеки желае да си види труда на чужд език и да стане достъпен (може би известен по света!).

Ситуацията се усложнява още повече, когато се сблъскваме с амбициозен автор, който желае да израства в академичната йерархия. Когато човек не е филолог, образован или по душа, не може да вникне в преводаческия проблем. А от него произтича и следващ: как да се отклони и отпрати желаният и да бъде пренасочен към друго издание на български език, без да му се критикува ентузиазмът...

Поначало по-старата колегия, която по-рядко публикува, не желае да се съобразява с изискванията на списанието. Дори и съдържанието на съответната студия или статия да е стойностно и добре оценено, то подготовката на научния апарат става ужасно бреме за редактора (коректора). Неразбирането по този въпрос се отнася донякъде и за по-младото поколение, независимо от коя географска област произхожда и кой университет е завършен. Не можем да подминем факта, че чуждите рейтингови агенции наложиха безумни изисквания към текстовете и авторите. Стременията към тях станаха оправдани, особено когато става дума за израстване в йерархията и получаване на определен брой кредити (точки).

Как да постъпим, за да получим повече точки от цитирания на свои статии? От публикувани монографии, статии и други форми на представяне на изследвания зависи и допълнителното трудово възнаграждение. Не всич-

---

¹ <https://etudesbalk.org> – 1.10.2024

ко може да бъде установено през интернет мрежата. Напоследък се появи предложението да се вкарват излишни, но горе-долу по смисъл, заглавия в библиографията на статиите, чиито автори са близки колеги. Така се смята, че изследването не губи по никакъв начин своите качества, но помага на ближния за неговото развитие и възнаграждение...

Достъпът до интернет и всичко, което се предлага на изследователя, създаде добра основа в научните проучвания само донякъде. Практически станаме свидетели на нереални стремежи от страна на автори, чиито текстове далеч не отговарят на научното ниво: предложена банална тема, изпъстрена от голям брой цитати, неносещи информация или анализ; цитиране на престижни автори без връзка с основната линия и др. И тук възникна и една друга тенденция. Отхвърлен текст рискува да изгради недобър имидж на списанието. Затова добрата дипломация е може би единственият инструмент за отклоняване на подобни проблеми.

Но какво да кажем за (не)амбициозните автори, които очакват някой друг да свърши работа вместо тях. Практиката показва, че изживявайки се като величия в науката, трябва да им бъде осигурено публикуване. Бих оприличила подобни позиции като неколегиални спрямо редактора (издателя). Затова в изискванията на някои списания изрично се казва, че текстовете се оценяват независимо от авторовата възраст и обществена позиция.

Изложените дотук наблюдения са само една малка рамка на редица проблеми, които са неразделна част от ежедневието. Темата заслужава и по-нататъшни проучвания.

Библиография

Études balkaniques – [online] <https://etudesbalk.org> [seen 1.10.2024].